

UNITAT 6

L'AVALUACIÓ

CONTINGUTS

- 1. Per què avaluar?**
- 2. Tipus d'avaluació de l'aprenentatge**
- 3. Com avaluem?**
- 4. Objectius, criteris, indicadors i graus d'assoliment**
- 5. Tècniques i instruments d'avaluació**
- 6. Eines que faciliten l'avaluació**
- 7. La transferència de coneixements al lloc de treball**

OBJECTIUS

- 1. Identificar perquè és necessari avaluar i què implica fer-ho.**
- 2. Reconèixer els diferents tipus d'avaluació existents.**
- 3. Procedimentar com avaluar.**
- 4. Reconèixer la diferència entre els conceptes: objectius, criteris, indicadors i graus d'assoliment i veure de quina manera es relacionen.**
- 5. Identificar tècniques i instruments d'avaluació.**
- 6. Reconèixer algunes eines que faciliten l'avaluació.**
- 7. Identificar què implica la transferència del coneixement i com podem valorar-la.**

Autor/a: Marta Ollé

Data d'elaboració: Octubre 2020

Aquesta obra es difon mitjançant la llicència [Creative Commons Reconocimiento-NoComercial-CompartirIgual 4.0 Internacional License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

INTRODUCCIÓ

L'avaluació que duem a terme en una acció formativa, més enllà de determinar el grau d'èxit del curs en sí, ens ajuda a decidir si la persona participant ha assolit els objectius inicialment plantejats mitjançant l'adquisició dels coneixements i posant en pràctica les competències que havíem indicat.

Així doncs, tenint en ment la Fitxa de Planificació, veurem què cal tenir en compte i en què ens hem de fixar, tant a nivell general de l'acció formativa com a nivell particular per cadascuna de les activitats que plantegem.

1. Per què avaluar?

Segons com es miri, l'avaluació pot tenir una doble finalitat.

D'una banda, si pensem en l'aprenentatge dels participants, la finalitat de l'avaluació és la de valorar si s'han assolit els coneixements i les competències que esperàvem obtenir a l'inici de l'acció formativa.

D'altra banda, si pensem en el significat de l'avaluació en sí, ens adonem que pot representar un instrument molt útil per la millora continua, de manera que ens pot servir per identificar els diferents aspectes que no han acabat de funcionar del tot bé durant el transcurs de la implantació de l'acció formativa que havíem previst i poder, així, implementar les millores que considerem adequades en la propera edició d'aquesta acció.

Si més no, ara per ara, tenint en compte la necessitat que volem cobrir amb aquesta formació que estem duent a terme, ens centrarem en esbrinar com podem dur a terme l'avaluació de l'aprenentatge dels nostres participants.

8. Tipus d'avaluació de l'aprenentatge

Quan parlem d'avaluació de l'aprenentatge, necessàriament hem de pensar en el tipus d'avaluació que volem dur a terme.

Seguint un criteri de temporalitat, ens fixarem en aquesta classificació:

- **Avaluació diagnòstica:** és l'avaluació que es realitza abans de l'inici de l'acció formativa amb la finalitat d'identificar els coneixements previs que tenen els participants sobre el tema en qüestió. la informació que n'obtenim ens ajudarà a dissenyar el curs a mida de les circumstàncies, oferint més o menys informació tècnica o plantejant un tipus d'activitats més senzilles que altres, per exemple.
- **Avaluació formativa:** és l'avaluació que es duu a terme durant el procés d'aprenentatge, és a dir, aquella avaluació que és contínua i que permet identificar, en tot moment, quin és el grau d'assoliment d'un participant en relació a un contingut concret.

- **Avaluació sumativa:** aquest tipus d'avaluació es produeix al final de l'acció formativa. En acabar és quan es valora el grau de consecució dels objectius d'aprenentatge i es concreta en una qualificació o un nivell d'aprofitament o d'expertesa concrets.

Seguint un criteri que es fixi en la persona que duu a terme l'avaluació, podem establir la següent classificació:

- **Autoavaluació:** la valoració de l'aprenentatge és determinada pel propi participant que, fixant-se en els criteris, els indicadors d'avaluació i els graus d'assoliment marcats pel docent, és capaç d'identificar el seu nivell d'aprenentatge.
- **Coavaluació:** és la valoració que es fan entre els participants, ja sigui un a un (en parelles) o entre diferents grups. Aquesta valoració estarà determinada, generalment, pel professorat.
- **Heteroavaluació:** és l'avaluació que fa el docent sobre la feina duta a terme per un participant. És el tipus d'avaluació més coneguda.

En funció del tipus de resultat que vulguem obtenir, l'evolució també pot ser:

- **Quantitativa:** el participant obté una qualificació numèrica del procés d'aprenentatge.
- **Qualitativa:** el participant obté una retroalimentació sobre el progrés del seu procés d'aprenentatge.

A la nostra Fitxa de Planificació, caldrà identificar quin tipus d'avaluació duem a terme:

Avaluació:
Avaluació contínua i formativa, que serà significativa per l'alumnat. Cadascun dels temes treballats comporta la realització d'una activitat en la que s'aplicaran els coneixements obtinguts i es vincularan amb la realització d'un producte final complet. El producte final complet serà una Fitxa de Planificació d'una acció formativa que inclourà les diferents activitats tractades durant el curs. Durant tot el curs, les persones participants hauran d'assumir el rol de docent per la realització de les diferents activitats.

Imatge obtinguda de la Fitxa de Planificació d'aquesta acció formativa, on s'exposa com es duu a terme l'avaluació.

3. Com avaluem?

Ara bé, una vegada ja hem definit com serà l'avaluació general del curs, cal establir de quina manera es farà l'avaluació concreta de cada activitat. Això ho haurem de referir a la Fitxa de Planificació, concretament a l'apartat corresponent a la Programació de cada Unitat.

A l'hora d'avaluar ens fixarem en els objectius que hem establert de l'acció formativa. Aquests són els que determinen què avaluem.

Tenint en compte això, cal no perdre de vista que és necessari **planificar** el nombre d'activitats d'avaluació a dur a terme, la seva distribució, la seva durada, la quantitat de continguts que tractaran, les competències que pretenen desenvolupar i posar en pràctica i el nombre de participants que hi hauran de treballar. Així doncs, cal preveure aquests fets i determinar quin és l'esforç que requerirà l'avaluació, quant temps serà necessari i quins recursos es faran servir.

D'altra banda, hem de recordar el fet que els participants **han de conèixer, des del primer moment tota la informació** corresponent a l'avaluació, per tal que tinguin molt clar què s'espera que ells aprenguin i la manera com ho faran. En aquest sentit, cal informar de les activitats que cal dur a terme, el calendari en el qual hauran d'executar les accions que se'ls demanin, com serà el lliurament de les tasques i els recursos que tindran a l'abast.

Així doncs, arriba el moment de plantejar-nos, com haurien de ser les activitats d'avaluació?

- ha de facilitar la construcció de coneixement, organitzant la informació i considerant les alternatives que hi hagi.
- haurien de permetre l'assimilació dels continguts.
- ha de connectar amb la realitat del participant, situant-lo en un escenari que li pugui resultar familiar on se li faciliti l'aplicació del que s'aprèn a situacions concretes de la vida personal o de la vida professional.
- contribuir a desenvolupar competències de diferent índole.
- ha de suposar la relació de continguts bàsics de la matèria i els procediments de treball.
- ha de propiciar la relació de coneixements previs amb continguts nous.

4. Objectius, criteris, indicadors i graus d'assoliment

Com ja hem comentat, els criteris d'avaluació aniran íntimament lligats als **objectius** que ens hàgim plantejat.

Per definir bé de quina manera es valorarà l'assoliment dels objectius plantejats, caldrà determinar quins criteris i quins indicadors s'utilitzaran per a mesurar el procés d'aprenentatge.

Què són els criteris? Són aquelles condicions que han de desenvolupar-se per a poder aconseguir els **objectius** proposats.

Els **criteris** proporcionaran informació sobre els aspectes que cal considerar tant per al tipus d'aprenentatge, com per a les capacitats que s'han de desenvolupar, així com per a determinar, mitjançant la seva concreció en indicadors, el nivell de competència o grau d'assoliment que s'aconseguirà.

Els participants han de conèixer, des del principi:

- els criteris pels quals seran avaluats,
- què s'espera que ells sàpiguen,
- què s'espera que sàpiguen fer i
- com han de fer-ho.

Per tant, els criteris d'avaluació:

- Han de ser clars.
- Han de ser coneguts i acceptats per l'alumnat des de l'inici de l'activitat.
- Han de ser flexibles i capaços d'adaptar-se a situacions diverses.

Quan perseguim l'adquisició de competències determinades, els criteris estan íntimament relacionats amb les competències a assolir, així, si volem treballar, entre d'altres, la competència digital, ens trobarem que un dels **criteris** que estarem treballant serà: Cercar, contrastar i seleccionar informació digital tot considerant diverses fonts i entorns digitals.

Tenint en compte aquest criteri d'avaluació, podrem concretar els **indicadors** de la següent manera:

- Identifica una necessitat d'informació
- Utilitza estratègies de recerca avançada
- Identifica i selecciona informació adient i en verifica la fiabilitat
- Registra referències web en aplicacions.

Aquests indicadors estaran directament relacionats amb el **grau d'assoliment d'aquests criteris**, que determinarà si realment s'han assolit o encara no s'han assolit del tot. El grau d'assoliment, generalment, vindrà determinat per una escala, on cada valor tindrà una definició d'aquest grau concret.

5. Tècniques i instruments d'avaluació

Les **tècniques**¹ ens indiquen de quina manera hem de recollir la informació de l'avaluació, és a dir, com es planifica i com és el procés d'obtenció de les dades o de les observacions.

Són alguns exemples:

- Tècniques de prova
- Tècniques d'observació
- Tècniques d'enquesta
- Tècniques d'entrevista
- Tècniques sociomètriques
- Tècniques grupals
- Tècniques d'anàlisi de continguts
- Tècniques d'anàlisi de dades i documents disponibles

Els **instruments** d'avaluació són les eines que fem servir per tal de recollir la informació que desitgem. Per fer-ho, podem emprar:

- entrevistes
- formularis d'enquestes

¹Cabrera, F. (2011). Técnicas e instrumentos de evaluación: una propuesta de clasificación. Revista d'innovació i recerca en educació. Barcelona: Universitat de Barcelona. Institut de Ciències de l'Educació. Recuperat de: <https://revistes.ub.edu/index.php/REIRE/article/view/reire2011.4.2428/2668>

- rúbriques
- llistes de control
- escales
- etc.

6. Eines que faciliten l'avaluació

Ara que ja coneixeu alguns dels instruments més emprats, veiem les eines que faciliten la posada en escena d'aquests instruments d'avaluació:

- Presentació de treballs i tasques per part dels participants i valoracions qualitatives i quantitatives per part del formador i/o els companys.
- Autoavaluació dels aprenentatges mitjançant qüestionaris.
- Ús de rúbriques de valoració. Les rúbriques són una matriu en què es representen els criteris específics que permetran valorar els coneixements i les competències assolides en un determinat treball o activitat. Per a cadascun dels criteris s'estableix una gradació amb els nivells de qualitat (graus d'assoliment) que es poden assolir en el desenvolupament de la tasca. L'ús de les rúbriques permet als participants conèixer, abans de desenvolupar el treball, quins seran els criteris per qualificar-los.
- Ús de qüestionaris amb diferents tipus de preguntes, que poden ser utilitzats tant en l'avaluació inicial com la final.
- Recursos (rúbriques, llistes, escales) de coavaluació entre els companys.
- Ús de videoconferència per a l'exposició oral de treballs per part del participant.

7. La transferència de coneixements al lloc de treball

Quan parlem de transferència de l'aprenentatge al lloc de treball parlem de l'aplicació dels coneixements, les habilitats i les noves actituds al context laboral. Ara bé, no és tan fàcil que això es produeixi. Cal que hi hagi una generalització del comportament après en el context laboral i cal que aquest es mantingui durant un temps determinat.

L'avaluació d'aquesta transferència consisteix a determinar en quina mesura els aprenentatges obtinguts durant l'acció formativa han estat aplicats al lloc de treball.

Quan fem una avaluació de la transferència abans de la formació, hem de tenir present que serà una implementació a mig termini, en un període d'entre 1 i 6 mesos una vegada finalitzada l'acció formativa.

Les activitats formatives que més faciliten la transferència serien:

- a) l'anàlisi i estudi de casos: els participants poden analitzar diferents casos sobre el tema objecte d'estudi. Els casos s'han de dissenyar expressament i suposen una eina fonamental per facilitar la transferència.
- b) propiciar discussions i fòrums: tractar un tema plantejant diferents preguntes o espais de discussió on els participants puguin aportar les seves experiències i les seves opinions i on es faciliti l'intercanvi d'informació.
- c) fer treballs en grup: aquesta manera col·laborativa de treballar implica el fet de negociar diferents punts de vista i comporta l'adquisició de certes responsabilitats dins d'un grup.
- d) plantejar un aprenentatge basat en reptes, basat en problemes o en projectes: aquestes tres tipologies de metodologies actives permeten al participant posar-se en el lloc d'un professional i haver de resoldre situacions determinades posant en pràctica tots els coneixements tractats, les habilitats i les competències que ha estat treballant i desenvolupant durant el transcurs de l'acció formativa.

8. La ponderació de les activitats

Per acabar, cal tenir present que cada activitat tindrà un pes específic en el moment d'avaluar l'acció formativa. Aquesta informació l'haurem d'incloure a la part general, on indicavem de manera més genèrica, com es duria a terme l'avaluació.

Podem definir una ponderació del pes de cada activitat que conformarà l'acció formativa:

Debat	20%
Document resum de les lectures	40%
Informe amb les conclusions del tema	30%
Participació a l'activitat online	10%
TOTAL	100%

Cal fixar-nos en què el resultat de totes les activitats avaluable sempre sigui el 100%.

Hem de recordar, però, que l'avaluació formativa i sumativa, pot fer-se quantitativa però també és molt recomanable que es faci **qualitativa**. D'aquesta manera estarem donant una retroalimentació més conscient als participants del nostre curs, i seran capaços d'entendre què implica l'obtenció d'una determinada nota.

BIBLIOGRAFIA

Cabrera, F. (2011). Técnicas e instrumentos de evaluación: una propuesta de clasificación. Revista d'innovació i recerca en educació. Barcelona: Universitat de Barcelona. Institut de Ciències de l'Educació. Recuperat de: <https://revistes.ub.edu/index.php/REIRE/article/view/reire2011.4.2428/2668>

EBAP. (2020) Mòdul 5. L'avaluació d'accions formatives en línia. Disponible a la plataforma de l'EBAP.